

Opbrengsten Bestuurlijk congres Kinder- en Jongerenwerk

17 oktober Alkmaar

De plenaire aftrap

Het kinder- en jongerenwerk is onmisbaar als verbindende schakel in het aanpakken van grote maatschappelijke vraagstukken. Voorbeelden van deze vraagstukken zijn de groeiende sociaal economische ongelijkheid, polarisering, verharding van jeugdcriminaliteit en de alsmaar toenemende druk op de jeugdzorg. Gemeenten zien en betrekken het kinder- en jongerenwerk steeds meer om jongeren te bereiken, te signaleren, te ondersteunen, te verbinden en te activeren richting bijvoorbeeld school, werk of vrijetijdsbesteding.

Zo ook in de gemeente Alkmaar waar op 17 oktober 2024 het Bestuurlijk congres Kinder- en Jongerenwerk plaatsvond. *'Ik heb het jongerenwerk zien groeien en rijker zien worden'*, aldus **Burgemeester van Alkmaar Anja Schouten** die een diverse groep aanwezigen welkom heet.

Tegelijkertijd blijft er aandacht nodig voor wat de brede maatschappelijke waarde van het kinder- en jongerenwerk is in de complexe opgaven. En hoe professionals hierin goed kunnen samenwerken met maatschappelijke partners. Dit is hard nodig om de inzet van het kinder- en jongerenwerk te borgen met structurele financiering. **Wethouder van Alkmaar Jasper van Nieuwenhuizen** ziet mogelijkheden om met inzet van het jongerenwerk de druk op de zorg te verlichten, maar maakt zich ook zorgen over de bestendiging met het aankomende 'ravijnjaar' in 2026. Jongerenwerk gaat volgens hem over lange lijnen en dat is nog niet bij iedereen geland. Hij geeft de tip om wethouders van financiën ervan bewust te maken dat jongerenwerk vooral rendeert bij inzet op de langere termijn.

Dat het jongerenwerk gaat over lange lijnen blijkt ook uit onderzoek naar de bijdrage van het jongerenwerk aan het versterken van eigen kracht van jongeren, bevorderen van participatie, het vinden van hulp en het ontzorgen en normaliseren van problemen.

Vincent Karremans, Staatssecretaris Jeugd, Preventie en Sport benadrukt dat resultaten van preventie op de langere termijn hard nodig zijn. Geld voor preventie is volgens hem snel wegbezuinigd. Waarom? Omdat de gevolgen hiervan niet op korte termijn aanwijsbaar zijn. Hij is vooral geïnteresseerd in businesscases die aantonen dat investering in jongerenwerk bijdraagt aan vermindering van zorgkosten.

“In een uitgevoerde [businesscase van het Jongerenwerk](#) is uitgewerkt dat de besparing op onder andere zorgkosten kan oplopen tot 45 miljoen euro.”

Hamit Karakus, regiochef Politie Noord-Holland vindt samenwerking met ketenpartners, waaronder het jongerenwerk, ongelofelijk belangrijk. Hij ziet in de dagelijkse praktijk dat dit bijdraagt aan criminaliteitspreventie. Er staat een mooie basis, maar hij ziet ook mogelijkheden voor verbetering. Zo pleit hij voor betere en grens overstijgende samenwerking tussen domeinen met meer focus voor de leefwereld van jongeren. ‘*Jongeren kennen geen grenzen*’. Hij loopt warm voor meerjarige financiering vanuit een nationaal (overdepartementaal) programma voor de jeugd waarmee vanuit gezamenlijkheid kan worden gewerkt aan een omgeving waarin de jeugd goed kan opgroeien.

Vijf inhoudelijke themasessies

In twee rondes van themasessies gingen deelnemers in vijf groepen uiteen. Per sessie verkenden deelnemers drie vragen: Wat is de maatschappelijke opgave? Welke rol kan het kinder- en jongerenwerk hierin hebben? Welke uitdagingen zien we voor de uitvoering en samenwerking met partners? Deelnemers werden tussendoor gevoed met pitches vanuit beleid, praktijk, leefwereld en onderzoek.

Sessie 1: Jongerenwerk en criminaliteitspreventie

Landelijke en lokale partners maken zich sterk voor een positieve toekomst van jongeren voor wie het risico af te glijden in criminaliteit hoger is. Maar hoe bereiken we dit? Senior onderzoeker **Joep Hanrath** (HU) pitcht in deze sessie over [de aanknopingspunten](#) die de kans op de ontwikkeling van antisociaal gedrag van kinderen in de leeftijd 0-15 te verkleinen en hoe delictgedrag in vroege adolescentie is bij te sturen of om te buigen. **Carolien Köppen** van het **Ministerie van J&V** pitcht over [de lerende netwerken van Preventie met Gezag](#) waarin gemeenten inzichten en ervaringen delen en verbinding maken met (wetenschappelijke) kennis om tot effectievere aanpakken te komen. Het werk van kinder- en jongerenwerkers is onmisbaar in deze opgave. Ze bereiken veel jongeren in kwetsbare situaties, maken laagdrempelig contact met deze jongeren en bieden jongeren een perspectief. Een jongere onderstreept de waarde van het jongerenwerk wat betreft criminaliteitspreventie.

'Ik vind het spannend om hier te staan, maar wil graag mijn verhaal doen. Om met jullie te delen hoe het jongerenwerk mijn leven heeft veranderd.'

Het verhaal van deze jongere komt aan, maar er is ook nog veel te leren over de rol die het jongerenwerk heeft in criminaliteitspreventie. Onderzoek hiernaar vindt momenteel plaats in het project [Drop In](#), uitgevoerd door **HvA, Saxion Hogeschool en Hogeschool Zuyd**.

Jaap van der Spek van **HALT** pitcht tot slot over hoe we in Nederland het jongerenwerk meer als 'dam' kunnen benutten om te voorkomen dat jongeren in de strafrechtketen komen, geïnspireerd door [the Diversion Programma](#) in Ierland. Deelnemers aan de sessie agenderen gezamenlijk twee urgente kwesties die bestuurlijke aandacht vragen: 1) Hoe gaan we voorkomen dat de inzet van jongerenwerk op veiligheid ten koste gaat van de reguliere inzet van het kinder- en jongerenwerk? 2) Is het mogelijk om meer gezamenlijk en landelijk op te trekken in deze opgave?

Sessie 2: Samenwerking jongerenwerk en jeugdzorg biedt kansen en is hard nodig

De mentale gezondheid van de jeugd staat onder druk en de wachtlijsten in de jeugdzorg lopen op. De jeugdzorg kan het niet alleen. Niet alle kinderen en jongeren zijn gebaat bij jeugdhulp. Ook andere vormen van laagdrempelige ondersteuning in de wijk kunnen effectief zijn. Vanuit samenspel tussen het jongerenwerk en jeugdzorg zijn [hoopgevende initiatieven ontwikkeld](#), aldus **Jolanda Sonneveld** van Sociaal Werk Nederland. Via jongerengroepen zoals **Join Us** en **Even Niet Alleen (R-Newt)**, faciliteert het jongerenwerk

groeiplekken waar jongeren persoonlijke aandacht en plezier vinden. Plekken waar jongeren veerkracht en eigenaarschap kunnen ontwikkelen. Deze praktijkvoorbeelden en nog meer voorbeelden zijn beschreven in de bundel [Samen werken aan mentale weerbaarheid](#).

Katie Eppenhof (jongerenwerker): 'Ik zeg altijd; een jongere wil zich gewoon gewaardeerd voelen, van nut voelen. Ik merk dat jongeren die specialistische jeugdhulp ingaan vaak vooral focus op het probleem hebben. Wij kijken heel erg naar wie ben jij nog meer? Wat kun jij nog meer?
En het probleem mag er ook zijn maar je bent veel meer dan dat.'

Maud Schellekens pitcht over het verhaal van de organisatie [JENS](#) die samen anders willen doen. Waarin jongerenwerk en jeugdzorg samen een organisatie vormen. Waarin in eerste instantie wordt gekeken naar wat in het voorliggend veld kan. Jeugdhulpverleners zijn slechts passanten in het leven van een kind. Dit betekent werken vanuit de bedoeling en zien te voorkomen dat we te snel problematiseren. Wat kunnen 'wij' zelf? En wanneer is iets zorg? De samenwerkingsvorm kent zeker beren op de weg, maar het is de vraag wat je doet met deze beren. [Onderzoek naar randvoorwaardes, werkzame elementen en knelpunten het samenspel tussen Jongerenwerk en Jeugdzorg](#) vindt momenteel plaats vanuit de HvA. Deelnemers zijn het erover eens: Laten we de krachten bundelen. Het is nodig om de complementaire waarde van het jongerenwerk duidelijker te maken. Namelijk groeikansen van jongeren versterken.

Thema 3: Jongerenwerk in school

Schoolbesturen zetten zich in om een veilig en positief schoolklimaat voor haar leerlingen en schoolpersoneel te kunnen garanderen, maar kunnen dit niet meer alleen. Op steeds meer VO-scholen zijn jongerenwerkers actief om een brug te slaan tussen jongeren/ouders, onderwijs, zorg en veiligheid.

Stef Macke (directeur Tabor College in Hoorn): 'Wij zijn onderwijsgevend, daar zijn wij goed in, wij kunnen signaleren maar wij zijn geen jongerenwerkers. De meerwaarde zit hem in de verbinding tussen die twee werelden; de wereld van de wijk waarin het kind woont en de schoolwereld.'

De tijdelijke NPO-gelden, ingezet om de gevolgen van de coronacrisis op te vangen, zijn in veel [gemeenten deels benut om de inzet van jongerenwerkers](#) in school een impuls te geven. [Een veelbelovende aanpak, maar bestending is lastig](#), zie ook dit artikel op Sociale Vraagstukken.

Tijdelijk geld = stom is de slotsom van deze sessie. Er is veel behoefte onder aanwezig om voor de inzet van jongerenwerk in school structurele financiering te vinden. Immers het heeft haar meerwaarde bewezen, zo blijkt uit [onderzoek vanuit het Lectoraat Youth Spot](#) (HvA). Durven gemeenten het aan om de stap te nemen om nu te investeren in jongerenwerkers op school, om later de groeiende kosten voor jeugdzorg en veiligheid te kunnen besparen?

Thema 4: Jongerenwerkers aan zet in de strijd tegen armoede en schulden

Een op vijf Nederlandse jongeren kampt met geldzorgen en 1 op de 13 kinderen groeit op in armoede (CBS, 2023). Geldzorgen, armoede en schulden vormen een risico voor de ontwikkelkansen van jongeren. Formele schuldhulpverleners hebben moeite met het bereiken en bedienen van jongeren. Kinder- en Jongerenwerkers lukt het vaak wel om deze doelgroep vroegtijdig te bereiken, zo vertelt **Michel Weening** vanuit zijn ervaringen als financieel

jongerenwerker. Hij heeft zijn kennis opgeschreven in het boek [Wegwijs in het financieel jongerenwerk](#). Ook zijn ervaringen met inzet van jongerenwerkers in het Mbo de afgelopen twee jaar gevolgd door **DSP-groep** en beschreven in de handreiking [Nooit Meer Skeer](#). Kinder- en jongerenwerkers zijn onmisbaar in een integrale armoede- en schuldenaanpak en zijn de aangewezen professionals om in te spelen op de uitdagingen die er liggen. Echter, er zijn per gemeente grote verschillen in het type aanbod hierop (diensten en projecten), zo blijkt uit [lopend onderzoek](#) van senior onderzoeker **Jodi Mak** en haar collega's van de Hogeschool van Amsterdam. Als centraal vraagstuk volgt uit deze sessie: Hoe borgen we het **kinder- en jongerenwerk als wettelijke taak binnen een sterke sociale basis?**

Thema 5: [Kinderwerk, onmisbare partner in een sterke sociale basis](#)

Kinderwerkers spelen een essentiële rol in de ondersteuning van kinderen, vooral diegenen die opgroeien in kwetsbare omstandigheden. Zij bieden een veilige omgeving, ondersteunen kinderen met het ontwikkelen van sociale vaardigheden en talenten, signaleren problemen vroegtijdig en geven kinderen een stem. Ze zijn echt in het alledaagse leven van kinderen betrokken; laagdrempelig en dichtbij. In de dagelijkse praktijk komen kinderwerkers vaak in aanraking met complexe problemen zoals armoede, criminaliteit en eenzaamheid. Hun nauwe samenwerking met ouders, scholen, vrijetijd aanbieders, politie en hulpverleners maakt hen een onmisbare schakel binnen het netwerk rond het kind. Door naast kinderen te staan, in hen te geloven en hen te ondersteunen bij hun persoonlijke en sociale ontwikkeling, vergroten kinderwerkers de kansen op een gezonde toekomst en bevorderen zij gelijke kansen.

Helaas is het aantal kinderwerkers (+/- 350) in ons land beperkt en heeft de beroepsgroep moeite om zich stevig te positioneren bij gemeenten en samenwerkingspartners. Het kinderwerk is vaak nog een ondergeschoven kindje van het jongerenwerk, en daar is al zo weinig van. Het is tijd dat het kinderwerk serieus wordt genomen. Eerste stappen voor verbetering zijn gezet vanuit het [Nji](#) die in 2021 [het doel, de inhoud en betekenis van het kinderwerk](#) hebben onderzocht. **Jorn van Heesch** (Dock) pitchte over het belang van een goede visie op kinderwerk. Vervolgonderzoek is in voorbereiding en ook hard nodig. Daarmee kan het kinderwerk zich beter positioneren vanuit haar eigen unieke positie, met specifieke aandacht voor hun rol en taken binnen interdisciplinaire samenwerking. 'Kinderwerk moet volwassen worden', zo luidt de conclusie van deze sessie. Inzet op versterken van deze verbinders in de wijk is dé manier om écht contact en verbinding te maken in en mét de samenleving.